

FORSVARSMINISTERIET

NOTAT

DET EUROPÆISKE FORSVARSAGENTUR

4. december 2008

Til brug for løsning af militære krisestyringsopgaver i regi af EU, er der et løbende arbejde med at udvikle medlemslandenes militære kapaciteter. Der skal bruges forskellige typer kapaciteter afhængigt af, hvilke typer operationer der er tale om. Medlemslandene har mulighed for at melde styrker til EU's styrkekatalog, men konkrete bidrag beror, som i NATO, på medlemslandenes egne politiske beslutninger om at stille kapaciteterne til rådighed. Opstilling af styrker og materiel til EU operationer bygger således på frivillighed.

Udviklingen i forhandlingerne om Det Europæiske Forsvarsagentur

Med henblik på at sætte ekstra dynamik i bestræbelserne på at afhjælpe kritiske kapacitetsmangler, blev Forsvarsagenturet (EDA) etableret ved en fælles aktion den 12. juli 2004. Agenturet skal støtte Rådet og medlemsstaterne i deres bestræbelser på at forbedre europæiske forsvarskapaciteter på krisestyringsområdet og understøtte den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (ESDP) i dens nuværende form, og som den udvikler sig fremover. Alle EU lande, undtagen Danmark, deltager i Forsvarsagenturet, der har fire grundlæggende funktioner:

- at udvikle EU-landenes forsvarskapaciteter;
- at fremme europæisk forsvarsrelateret forskning og teknologiudvikling;
- at fremme europæisk samarbejde om forsvarsmateriel;
- at styrke EU's industri- og teknologibase på forsvarsområdet og skabe et konkurrencedygtigt europæisk marked for forsvarsudstyr.

Forsvarsagenturet er primært en "formidler" af kontakter i den forstand, at agenturet opregner "en menu af aktiviteter", som de deltagende medlemslande kan deltage i på frivillig basis. Det er således grupperinger af deltagende medlemslande, der udgør interessentkredsen for de individuelle projekter, mens Forsvarsagenturet udgør den institutionelle ramme. Man kan således som deltagende medlemsland selv bestemme sin "programpakke" ud fra den samlede liste af projekter.

Efter etableringen i 2004 fokuserede arbejdet i Forsvarsagenturet indledningsvist på udvikling af processer, strategier og konceptuelle tiltag, med det formål at få skabt rammebetingelserne for det videre arbej-

de. I takt med at processer og overordnede strategier er faldet på plads, er fokus i tiltagende grad vendt mod konkrete projekter og initiativer til den langsigtede udvikling af kapaciteter.

Drøftelser vedrørende Forsvarsagenturet på Rådsmødet den 10. november 2008

På selve Rådsmødet var der ingen substansdrøftelse vedrørende Forsvarsagenturet. Drøftelserne vedrørende Forsvarsagenturet fandt, traditionen tro, sted forud for Rådsmødet, da Forsvarsagenturets styrelsesråd mødtes i forsvarsministerformat. Det er oplyst, at der blandt andet var fokus på fælleseuropæiske forskningsprojekter, helikoptere samt strategisk lufttransport. Desuden godkendte styrelsesrådet forsvarsagenturets budget og arbejdsprogram for 2009.

Herunder følger en kort beskrivelse af udvalgte aktuelle emner, der arbejdes med i Forsvarsagenturet.

Forskningsstrategi

European Defence Research & Technology Strategy (EDRT) skal fremme et effektivt forskningssamarbejde, således at teknologiudviklingen understøtter udviklingen af militære kapaciteter. EDRT skal bl.a. gøre medlemslandene bedre i stand til at identificere mulige samarbejdsområder. Et af formålene er at undgå unødigt duplikation af forskningsindsatser på tværs af landene. Strategien skal desuden danne udgangspunkt for et tættere samarbejde og koordination mellem medlemslandene, industrien og diverse forskningsmiljøer. Med afsæt i forskningsstrategien er der iværksat enkelte fælles forsknings- og investeringsprogrammer, bl.a. et vedrørende beskyttelse af styrker mod snigskytter, lureminer og vejsidebomber. Endelig opstiller strategien en målsætning om, at 2 % af Europas forsvarsudgifter dedikeres til forskning og udvikling.

Capability Development Plan

Capability Development Plan (CDP) eller kapabilitetsudviklingsplanen opregner, hvilke kapaciteter der skal være til rådighed for at kunne imødegå fremtidige trusler. CDP skal således hjælpe med at prioritere indsatsen for at afhjælpe erkendte kapacitetsmangler. I første omgang har Forsvarsagenturets medlemslande udpeget 12 områder, hvor der er kritiske kapacitetsmangler, som må tilvejebringes. Tyngden i forsvarsagenturets arbejde må på kort til mellemlangt sigt forventes at falde inden for disse områder. Disse omhandler bl.a. imødegåelse af *Improvised Explosive Devices* (IED) (fx vejsidebomber), netværksbaserede kapaciteter og beskyttelse mod kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben.

Udvikling af den europæiske forsvarsindustri

Forsvarsagenturet arbejder for at understøtte en solid og konkurrencedygtig europæisk forsvarsindustri samt et velfungerende indre marked for forsvarsmateriel. I regi af Forsvarsagenturet er der i den forbindelse udviklet en strategi for, hvorledes den fremtidige europæiske forsvarsteknologiske og industrielle base skal se ud (EDTIB strategi). Strategien sigter bl.a. mod at begrænse modkøbsaftaler mellem EU-landene, at understøtte et effektivt indre marked, samt at tilsikre små og mellemstore virksomheders adgang til dette marked.

Underskrivelse af hensigtserklæringer

I forbindelse med mødet i Forsvarsagenturets styrelsesråd den 10. november blev der afgivet en politisk erklæring, hvori Forsvarsagenturet opfordres til at indgå i et samarbejde med materielanskaffelsesorganet, OCCAR (*Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement*), hvis medlemskreds for nærværende tæller Tyskland, Belgien, Spanien, Frankrig, Italien og UK. Mens Forsvarsagenturet har til formål at skabe grundlaget for udvikling af kapaciteter i bredere forstand, er OCCAR mere snævert foku-

seret på materielanskaffelse og projektstyring i den forbindelse. Det er således tanken, at OCCAR kan blive et implementerende organ for nogle af de projekter, som igangsættes i regi af Forsvarsagenturet. Udover ovennævnte erklæring blev der også underskrevet en række hensigtserklæringer vedrørende konkrete samarbejdsprojekter, som medlemslandene deltager i på individuel basis. Dette drejer sig om et projekt vedrørende etablering af en multinational enhed af A400M transportfly (4 lande deltager); et nærmere samarbejde omkring strategisk lufttransport (12 lande deltager); et samarbejdsprojekt omkring interoperabilitet i forhold til hangarskibsgrupper (9 lande deltager); samt et projekt omkring udvikling af næste generation af jordobservationssatellitter (5 lande deltager).

Danmarks rolle

Danmark har aktiveret forsvarsforbeholdet i forhold til den fælles aktion, der ligger til grund for Forsvarsagenturets etablering. Dette betyder, at Danmark på alle niveauer er udelukket fra deltagelse i forsvarsagenturets møder, samt fra at deltage i de konkrete initiativer og projekter, der finder sted i regi af agenturet. Danmark bidrager ej heller til Forsvarsagenturets budget. Dette betyder samtidig, at den danske viden om forsvarsagenturets arbejde begrænser sig til forsvarsagenturets afrapporteringer til Rådet, dokumenter på Forsvarsagenturets hjemmeside, samt uformelle tilbagemeldinger fra danske samarbejdspartnere. Såvel den danske forsvarsminister som danske embedsmænd har desuden besøgt Forsvarsagenturet.

Konsekvenserne ved at stå uden for Forsvarsagenturet vurderes at stige i takt med, at samarbejdet konkretiseres og med at langsigtede initiativer og projekter bærer frugt. Hvis der for eksempel med tiden skulle udvikles en form for specialisering mellem kapacitetssamarbejdet i NATO og i Forsvarsagenturet, ville dette i så fald kunne afskære dansk forsvar fra adgang til projekter indenfor specifikke områder, hvor dansk deltagelse ud fra en såvel praktisk som strategisk betragtning, ville være ønskelig. Omvendt ville et tættere samarbejde og en øget harmonisering af NATO's og Forsvarsagenturets kapacitetssamarbejde kunne vanskeliggøre den fremtidige håndtering af forsvarsforbeholdet.

For yderligere information henvises desuden til Forsvarsagenturets hjemmeside: www.eda.europa.eu.